

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หลังสถานการณ์โควิด-19

การท่องเที่ยวไทยถือเป็นหนึ่งฟันเฟืองหลักที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กระแสของสังคมในการดูแลสุขภาพ สุขภาพได้รับความนิยมจนกระทั่งพัฒนากลายเป็นพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพตนเองมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อผู้ประกอบการในการที่จะผลิตสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องตามพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และนั่นย่อมรวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยวเช่นกันที่ต้องปรับตัวและสร้างจุดขายใหม่ ๆ ให้รองรับกระแสดังกล่าว จนนำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อย่าง **การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ** ซึ่งมีอัตราการเติบโตที่น่าสนใจ จากข้อมูลของสถาบันด้านสุขภาพสากล (Global wellness institute: GWI, 2017) ได้เผยว่า เศรษฐกิจเชิงสุขภาพของโลก (Global wellness economy) สามารถสร้างรายได้ในตลาดโลกโดยมีมูลค่าประมาณ 124 ล้านล้านบาท ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทย 9,000 เท่า (Growth domestic product: GDP)

อาจารย์อภัยวราภักษ์ ขำนาค

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ของประเทศไทย นั้น มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาในระดับรากหญ้าได้จริง อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นั้นมีประเด็นการพัฒนาของแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพสูงในด้านการท่องเที่ยว ที่มีความหลากหลายของการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ตามที่ตั้งในเป้าหมายของเป้าประสงค์ของแผนแม่บท ภายใต้คำกล่าว “ท่องเที่ยวไทยก้าวไกลระดับโลก” โดยแผนประเด็นด้านการท่องเที่ยวนั้นให้ความสำคัญเป็นการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวโลก จึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ ซึ่งในแผนแม่บทประเด็นด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 14 เป้าหมาย

“การเดินทางที่แสวงหาการบำรุง และส่งเสริมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น”

ระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีประเด็นที่สำคัญที่สร้างรายได้และข้อได้เปรียบของประเทศไทย ได้แก่ **ประเด็นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย** โดยปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้ถูกขึ้นบัญชี “นวดไทย” เป็นตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Representative List of the Intangible Cultural Of Humanity) พร้อมกับมรดกทางวัฒนธรรมฯ จากประเทศอื่น ๆ อีก 14 ประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยนั้นมีศักยภาพและข้อได้เปรียบในด้านการพัฒนาในเรื่องของกิจกรรม สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอย่างมาก จึงถูกให้ความสำคัญอยู่ในแผนพัฒนาประเทศ เพราะเป็นการสร้างรายได้ และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าและบริการต่าง ๆ ในด้านของเชิงสุขภาพ

ความหมายของการท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ (Health tourism) ตามความหมายของสถาบันด้านสุขภาพสากล (Global wellness institute: GWI, 2014) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางที่แสวงหาการบำรุง และส่งเสริมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้นสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว จะมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์เพื่อท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเท่านั้นและอีกกลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การบริการด้านการแพทย์ 2) การบริการด้านสุขภาพ และ 3) ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสมุนไพร (สถาบันด้านสุขภาพสากล, 2014) สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เกิดการผสมผสานระหว่างการเดินทางมาเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวพร้อม ๆ กับการมาใช้บริการด้านการแพทย์และสุขภาพ กีฬา ศูนย์การออกกำลังกาย หรือเข้าร่วมทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยในการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง

ซึ่งประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในหลาย ๆ ด้าน หากเราสามารถขยายฐานตลาดการท่องเที่ยวเพิ่มได้ สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวพักผ่อนใช้จ่ายในประเทศเรามากขึ้น เม็ดเงินก็จะไหลเวียนเข้าสู่เศรษฐกิจมากขึ้นด้วย เกิดประโยชน์ให้ประเทศได้ในหลายภาคส่วน ซึ่ง

งานวิจัยจากมหาวิทยาลัย John Hopkins ให้ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 6 ของโลก หรือที่ 1 ของเอเชีย จาก 195 ประเทศทั่วโลกในเรื่องดัชนีความมั่นคงทางด้านสุขภาพ โดยปัจจุบันมีเทรนด์ธุรกิจด้านสุขภาพที่คาดว่าจะมีการเติบโต ดังนี้ 1) Wellness Real Estate อสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวกับสุขภาพ เช่น กลุ่มธุรกิจสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพ 2) Mental Wellness เป็นธุรกิจที่ให้บริการด้านการปรึกษาด้านสุขภาพ เช่น ด้านสุขภาพจิต การลดความเครียด คลินิกบริการการนอนเพื่อสุขภาพ 3) Public Health ในภาคของสาธารณสุข เน้นด้านการตรวจสุขภาพเชิงป้องกัน เช่น โปรแกรมการตรวจสุขภาพต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงของโรค 4) Healthy eating หรือ Nutrition Weight loss ธุรกิจเกี่ยวกับอาหารสุขภาพ อาหารไขมันต่ำ อาหารโซเดียมต่ำ

โดยจะเห็นได้ว่ากระแส “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” หรือ “Wellness Tourism” เริ่มเป็นที่จับตามองและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น น่าสนใจว่า “ประเทศไทย” เป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาสัมผัสกับบรรยากาศและฟื้นฟูสุขภาพไปพร้อม ๆ กับการท่องเที่ยว สถาบันโกลบอลเวลเนส (GWI) ประเมินว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเติบโตเฉลี่ยปีละ 8.1% สูงกว่าค่าเฉลี่ย มูลค่าโดยรวมของสาขาธุรกิจเวลเนสทั้งหมดที่เติบโตปีละ 6.4% ที่สำคัญ...มูลค่าสาขานี้จะทะลุ 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2567 จากการจัดอันดับล่าสุดในปีนี้ ประเทศไทยถูกจัดให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่น่าเดินทางไปเยือนมากที่สุดในโลกเป็นอันดับ 4 จากผลสำรวจเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวระดับโลกของวีซ่า อีกทั้ง “เกาะสมุย”

ยังถูกจัดให้เป็นอันดับ 4 “Best Islands” โดยนิตยสาร DestinAsian ซึ่งจากการประเมินของ Global Wellness Institute การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะกลับมาเติบโตแบบก้าวกระโดด จากปีนี้เป็นอีกหลายปี โดยเติบโตเฉลี่ยสูงถึงปีละ 20.9% และมูลค่าสาขานี้จะทะลุ 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2567 โดยข้อมูลจาก Global Wellness Institute

โดยในการดำเนินการของแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ผ่านมา เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ได้ดำเนินการภายใต้การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติผ่านมาตรฐานที่สำคัญ อาทิ ส่งเสริมพัฒนาสถานบริการสุขภาพ ให้ผ่านการรับรองมาตรฐานนานาชาติ ทั้งมาตรฐาน HA และ JCI รวมทั้งจัดทำแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เมืองสปา น้ำพุร้อน หรือเส้นทางท่องเที่ยวสปา แต่เนื่องด้วยสถานการณ์ปัจจุบันของโควิด-19 ส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยมีผลกระทบโดยตรงกับธุรกิจท่องเที่ยวในด้านการขาดรายได้เข้าประเทศ ทำให้สินค้าและบริการ รวมถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนั้น มีรายได้ที่

ขาดหายไป เนื่องจากการป้องกันตามมาตรการสถานการณ์ โดยจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวหรือประชากรทั่วโลกเริ่มหันมาดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้นทั้งในการบำบัดร่างกายและการรักษา โดยไม่ใช้ยาหรือสารเคมี ฉะนั้นจากสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นของโรคระบาดนับเป็นข้อได้เปรียบที่ประเทศไทยนั้น จะสามารถพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อสร้างรายได้กลับเข้ามาในประเทศเพิ่มมากขึ้น

จากที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นนั้น ได้เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม คณะบริหารธุรกิจ ที่มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรด้านธุรกิจบริการในด้านของสุขภาพและธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับธุรกิจบริการด้านอื่น ๆ ที่ตอบสนองกับความต้องการของสถานประกอบการภาคธุรกิจทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น มีมาตรฐานบุคลากรในการให้บริการภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ มีการเติบโตและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง